

Om Cellestraffen.

En udtalelse i Vridsløselille Fængselselskabs første
årsberetning, i 1862,

af

H. V. Kaalund.

Det ny cellefængsel paa Vridsløselille mark har vistnok et gyldigt krav på at anses for vort lands mønsterfængsel. Enhver, som kender lidt til dets indretning, som har kastet et blik ind i disse lyse, kirkelignende fløje, hvori man til alle sider kan overse hundreder af celledøre, indenfor hvilke der fra morgen til aften hersker en nyttig virksomhed, vil uden tvivl have modtaget et velgørende indtryk af, at dette fængsel, så intelligent i sit hole præg, så skikket til at indgyde ærefrygt for loven, har grumme lidt tilfælles med de ældre såkaldte forbedringshuse, over hvis porte man passende kunde have anbragt den samme indskrift, som Dante fandt over indgangen til helvede: *Lad håbet blive udenfor!* Et fordærveligt samliv mellem yngre og ældre forbrydere ikke blot om dagen i fælles arbejdsrum, men også om natten i fælles sovesale, et samliv, som selv under det strængeste tilsyn gav den forhærdede synder rigelig lejlighed til at besmitte begynderen med sine slette råd og sine laster (spørg de mænd, som have ofret deres tid og kraft på at bringe det bedst mulige ud af fællessystemet i dets tidligere planløse anvendelse, om de have mod til at løfte sløret for de ting, som vore gamle tugt-, rasp- og

forbedringshuse have skjult indenfor deres mure), et sådant samliv harmonerede vistnok fortræffeligt med det fra fortiden nedarvede brutale princip: *kun at straffe og afskrække og drage den mest mulige fordel af fangernes arbejdskraft*, men det eguede sig næppe til at genoprejse den faldne, snarere til at bibringe denne ligesom det udenforstående samfund den forestilling, at benævnelserne forbedringshus og forbedringshusstraf, hvis man ikke vilde anse dem for aldeles meningsløse, kun kunde forstås som en skærende ironi. Overalt i den civiliserede verden er man kommen til samme resultat, overalt har den offentlige mening brudt staven over disse forbrydelsens højskoler, der kun tjene til at nære og udbrede den demoralisation, som de vare bestemte til at hæmme. Allerede i midten af forrige århundrede begyndte man i udlandet — her hos os fik man først langt senere øjnene op — at skænke dette anliggende en alvorlig opmærksomhed. Fængselsvæsenet befandt sig allevegne i en tilstand, der stod i en ligeså afgjort modsigelse til en fornuftig samfundsorden som til alle kristendommens og humanitetens principer. Tilskyndet såvel af egoistiske som filantropiske grunde begyndte man med stor iver at søge midler mod denne samfundets kræftskade, men ondet var så indgroet, var af et så umådeligt omfang, at der behøvedes flere generationers anstrængelser for nogenlunde at blive herre derover. I begyndelsen tog man sagen altfor idealistisk; istedenfor at man tidligere behandlede fangerne med umenneskelig strænghed, behandlede man dem nu med en blødagtig eftergivenhed, som aldeles måtte forfejle hensigten. Først da mænd som JOHN HOWARD og JEREMIAS BENTHAM fremtrådte med opsigtvækkende skrifter (1777—1791), hvori de med ligeså megen grundighed som ildfuld veltalenhed påviste nødvendigheden af en radikal omordning af det hele straffevæsen, først da kom sagen ind på et mere forstandigt spor, og dermed var da stødet givet til den lange række af gennemgribende reformer, hvorved der i denne retning er ydet samfundet en uberegnelig velgerning.

Det er imidlertid ikke her stedet til at fremstille alle de udviklingstrin, som dette vigtige anliggende har gennemgået; vi indskrænke os til at bemærke, at den først i England og sågodtsom samtidig af qvækerne i Nordamerika begyndte fængselsforbedring fandt en hurtig udbredelse og senere næsten overalt, hvor den er kommen til udførelse, har ført til glædelige resultater, som rigtignok på mange steder ere tilkæmpede gennem bitre skuffelser og meget dyrt købte erfaringer.

Her i vort lille fædreland er der nu i løbet af en snes år anvendt så omtrent et par millioner på denne sag. Ny fængsler, hvori cellen spiller en større og mindre rolle, ere opførte; de ældre, som endnu henstå i deres gamle skikkelse, have dog i det mindste i administrativ henseende modtaget flere forbedringer; også vore arresthuse ere for en del undergåede en tidssvarende forvandling, hvorved afsondringsprincipet, hvad der allerede må anses for et stort gode, også er kommet til anvendelse på varetægtsarrestanter; betydelige summer ere fremdeles bevilgede til fortsættelsen eller, om man hellere vil, til afslutningen af denne omfattende reform, blandt andet er det jo nylig bestemt, at der på Kristianshavn skal opføres et cellefængsel for kvindelige forbedringshusfanger, hvilket vistnok fortjener at hilses som en glædelig begivenhed, i ethvert tilfælde som et glædeligt tegn på, at de, der i denne henseende bære ansvaret, ikke lide af den vaklen og halvhed, der her hos os har bragt så mangt et velbegyndt foretagende til at blive et bedrøveligt stykkeværk. Kort sagt, vi befinde os nu på et ganske andet standpunkt end for tyve til tredive år tilbage. Dengang vare vel næppe ret mange istand til at forestille sig, at man ved et fængsel kunde undvære en stærk militær bevogtning, endsiige at glubsk behandling, lænker, hånd- og halsjern kunde vise sig at være overflødige; kagstrygningen og den skandaløse brændemærkning udførtes af skarpretteren og hans medhjælper på halmtorvet, medens synet af „slaverne“, som i store flokke dreves gennem vore befær-

dede gader, var så hverdags, at man glemte at spørge sig selv, om disse elendige ikke måtte nedtrykkes i sløv ligegyldighed eller ægges til had og trods mod et samfund, der så tankeløst berøvede dem den sidste rest af skamfølelse. Alt dette tilhører nu fortiden; ny, menneskelige og forstandige principer, ligeså heldbringende for den domfældte forbryder som for almenheden, ere trådte istedenfor den tidligere råhed og ufornuft; den gamle yndlingsbetegnelse „*slave*“, hvormed enhver fange, uden hensyn til beskaffenheden af hans brøde, blot han var iført den reglementerede dragt, stempledes som absolut æreløs, den findes endnu kun i deres ordbog, som ikke have havt tid til at bemærke, hvad der i denne retning er foregået. Uheldigvis synes en ikke ringe del af det store publikum at befunde sig på dette standpunkt. Det danske folk, som ellers, siden det er indtrådt i de fri nationers række, har udvist en så prisværdig iver for at påskynde og kontrolere udviklingen af sine offentlige institutioner, har netop ligeoverfor fængselsreformen forholdt sig så påfaldende indifferent, at man kunde fristes til at mene, det mere skyldes sagens bekostelighed end dens moralske betydning, når den ikke aldeles har fået udseende af en temmelig ligegyldig regeringsforanstaltning. Dette være dog ingenlunde sagt som en bebrejdelse mod vore landsmænd; vi anføre det kun som en ubestridelig kendsgerning, der vel nærmest må betragtes som en følge af, at der her i landet er gjort så grumme lidt for at stille disse forhold i en klar og populær belysning. Medens der til alle sider i udlandet er ført en varm debat om de forskellige straffesystemers relative fortrin, en debat, hvori ikke alene fængselsembudsmænd og jurister, men også læger, statsmænd, journalister og belletristiske forfattere have taget en levende andel, medens denne debat i de fleste lande har fremkaldt en hel litteratur af skrifter om fængselsvæsenet, ere vi danske kun istand til at opvise to, siger og skriver to — for lang tid siden udkomne — småpjecer om dette righoldige thema, og disse ere begge

udgaaede fra een mand*), netop fra den samme, der her i landet har æren, ikke blot for oprindeligt at have kaldt den hele reform tillive, men også for at have ført den gennem alle udviklingsstadier så noget nær til dens nuværende resultat.

Vi have ganske vist al årsag til at glæde os over, hvad der i denne henseende er opnået; men man tro dog ikke, at alt hermed er paa det rene; det er endnu kun *formen*, som er opstillet, ånden, som skal fylde den, som skal bringe dette kostbare foretagende til at blive mere end en blot dekorationsforandring, den må komme udenfra, fra et oplyst samfund, som indser, at det også i denne retning har en vigtig interesse at våge over, som ikke slår sig til ro i den vildfarelse, at det intet har at tage vare paa indenfor fængslernes ringmure. Tværtimod, jo mere lys der falder paa disse steder, jo bedre. Her er naturligvis ikke tale om nogen tilfredsstillelse af en tom nysgerrighed, nogen stillentilskue af den fornedrelse og skam, som er bedst tjent med at forblive skjult og uset — her er kun tale om, at den virksomhed, som nu udfoldes for at overføre reformens hovedprincip i praxis, bør ligge så åbenlyst, at man udenfor kan danne sig en nogenlunde begrundet forestilling om den måde, hvorpå den fremmes. Ingen har tilvisse mere årsag til at ønske, at sagen gøres så gennemsigtig som mulig, end netop de mænd, til hvem løsningen af dens hovedproblem er anbetroet. Deres kald indvir dem i så megen menneskelig elendighed, det udkræver et så koldt hoved og et så varmt hjerte, en så uopslidelig tålmodighed, at de vel kunne trænge til udenfra at styrkes i den overbevisning, at de virke for noget mere end en illusion. Lad dem end være nok så nidkjære i deres gerning, nok så besjælede af det håb, at den, under den ny tingenes tilstand, vil kunne bære rige frugter, de ville dog befinde sig i en skæv

*) Den tidligere Overfængselsdirektør, Konforentsråd DAVID.

og pinlig stilling, når de ikke tillige have den tilfredsstillelse at vide, at de støtte sig til et publikum, som deler deres håb, som holder øje med deres gerning, og ved sin opmærksomhed og sympathi for det, der udgør formålet for den hele fængselsforbedring, forhindrer, at denne bliver stående som et stykke indforskrevene philantropi midt i et kaos af urimeligheder og modsigelser. Det går nemlig hermed som så ofte: medens man anvender uhyre bekostninger på at ordne og forbedre i én retning, lader man i andre, og det netop i dem, i hvilke den foreliggende opgave har sine vigtigste berøringspunkter, alt forblive ved det gamle. Et nyt hjul, anbragt i et slidt maskineri, skal have ondt nok ved at stå prøve. Bedømmer man dets virksomhed, da bør man i det mindste spørge, om der er sørget for, at det på behørig måde griber ind i de omliggende hjul, hvis ikke, da må jo konfusion og sammenstød blive en uundgåelig selvfølge, og ålt, hvad der gøres for at holde værket i gang, vil vanskelig kunne råde bod herpå.

Cellefængslet på Vridsløselille mark fortjener, som foran bemærket, i særlig grad at være genstand for den offentlige opmærksomhed; dels er der jo forholdsvis anvendt mest bekostning herpå, dels er det jo blandt alle vore fængsler det eneste, hvori isolationsprincippet er kommet til fuld og virkelig systemmæssig anvendelse. Det er ikke blot en *strafanstalt*, det er tillige i ordets sande betydning et *forbedringshus*, d: et slags moralsk hospital, hvis hele ejendommelige indretning er beregnet på, at det isolerede individ kan gøres til genstand for en langt skarpere iagttagelse, en langt kraftigere åndig påvirkning, end den, der kan finde sted i de strafanstalter, hvori fællessystemet uundgåeligt medfører, at tilsynet mere rettes på massen end på den enkelte. Såvel under opholdet i cellen, hvor han beskæftiges på nyttig måde (ved vævning, spolning, proppekæring, snedker-, drejerarbejde o. s. v.), som under den fælles gudstjeneste i fængselskirken, ligeledes under den

fælles skoleundervisning*), ja, selv i den tid, der daglig tilstås ham til at gøre sig bevægelse i fri luft, kort sagt både dag og nat er den ensomme fange afskåret fra al berørelse med sine lidelsesfæller. Hver gang han ved at føres fra og til sin celle passerer fængslets åbne gallerier, må han passe at holde sig omtrent i 15 skridts afstand fra sin for- og bagmand, hvorhos han, for at være ukendelig, bærer en maskehue, hvis skygge skjuler hele hans ansigt. Vi ere forberedte på, at de, som første gang høre tale om denne forholdsregel, ville finde den overdreven, måske latterlig; men dette er ingenlunde tilfældet. Afsondringsprincippet fordrer netop en så vidt muligt gennemført indbyrdes ukendelighed, der også i praxis, her som andensteds, viser sig at være på sin rette plads, idet den dels tjener til at forhindre forsøg på hemmelig gensidig tilnærmelse, dels tjener til at skåne de bedre individer, som endnu kunne rødme ved deres skam, og vi kunne forsikre, at nærværende fængsel endda ikke har rummet så ganske få af sådanne. At der i det hele hersker temmelig uklare forestillinger om ensomhedsstraffen, have vi ofte haft lejlighed til at overtyde os om. Vi have t. ex. hørt folk i de stærkeste udtryk ivre mod et sådant raffineret grusomt system, der efter deres mening absolut må føre til fortvivlelse, vanvid og selvmord, en mening, der dog vist for en stor del beror på den misforståelse, at fangen her, ligesom oprindelig i de pensylvanske cellefængsler, er underkastet en art temporær levende indmuring, hvorunder det er ham forment at tale med noget medmenneske, og hvori biblen er den eneste bog, som betros ham. Andre have vi hørt ytre sig

*) Denne udføres i egne dertil indrettede skolelokaler og indskrænker sig ikke, som mange fejlagtig tro, blot til de ganske unge forbrydere, men omfatter på fa undtagelser nær dem alle, både yngre og ældre, uvidende og mere oplyste. Fængselskolen tæller for øjeblikket over halvtrediehundrede elever. Undervisningen sker tildels i form af foredrag og samtaler. Skriveøvelse finder kun sted i cellerne.

i stik modsat retning; for dem var systemet for skån-
somt; de frygtede for, at man i et sådant staseligt, kun-
stigt indrettet fængsel, hvori hver fange har sin egen celle,
sit gasblus, arbejde, bøger, religions- og skoleundervisning,
besøg af fængslets embedsmænd o. s. v., o. s. v., forledes
til at lægge for lidt vægt på lovens tugt, at man istedenfor
at lade forbryderen høste sin fortjente løn, gør ham til
genstand for et sentimentalt omvendelsesværk, en slags mo-
ralsk „simlekur“, der må lede til affektation og hykleri.
Så vrangt disse meninger end forekomme os, når vi an-
vende dem på det foreliggende forhold, tør vi dog ingen-
lunde påstå, at de ere grebne aldeles ud af luften. En-
somhedssystemet kan ganske vist, hvad erfaring fra andre
steder noksom har bekræftet, gennemføres i en så grund-
forskellig ånd, at der kan komme både det ene og det
andet resultat deraf. Det er indlysende, at *dette system*
står og falder med de personer, som ere satte til at gennem-
føre det. Fængselsinspektøren, præsten, lærerne og lægen
have i så henseende den væsentligste indflydelse. Det er
dem, som komme i den alvorligste berørelse med fangerne,
dem, som under deres daglige gang fra celle til celle, idet
de hver for sig varetage deres særlige gerning, vedlige-
holde en uafbrudt kontrol med alt, hvad der vedrører samt-
lige cellebeboerne; det er endelig dem, som skulle sam-
virke til, at der opnås en *alsidig*, klar og dygtig opfattelse
af hver enkelt individs åndige, moralske og legemlige til-
stand, en opfattelse, der naturligvis er af den største vig-
tighed, da man uden den lige så lidt vil være istand
til at behandle og påvirke forbryderen på en forstandig,
hensigtstemmende måde, som en læge i et hospital vilde
være istand til at helbrede den syge, hvis sygdom han ikke
gad være over at undersøge. At betragte levende mennesker,
der i måneder og år sidde overladte til deres egne triste,
ofte fortvivlede betragtninger, som døde nummere, lader sig
ikke forsvare. Vilde man uden videre henføre dem alle
til rubrikken „pak“, bringe dem alle, blødsindede og trod-

sige, angrende og ligegyldige ind under det samme strenge fængselsreglement, uden tillige at have en livlig opmærksomhed henvendt på, hvor højst forskellig den ensartede straf virker på de forskellige karakterer, da vil i sandhed systemet blive, hvad mange af dets modstandere have forekastet det — grusomt og uudholdeligt. Det er på dette punkt, at der i et cellefængsel må udfoldes en utrættelig agtpågivenhed, som ikke tilvejebringes blot ved tilstedeværelsen af veludtænkte og med al mulig punktlighed overholdte instruktioner; hvis så var, behøvede man jo kun at sætte sagen vel i gang, trække den op som en spilledåse for at få et tilfredsstillende resultat ud deraf. Men er der nogen opgave, som ikke egner sig til at behandles maskinmæssigt ved hjælp af døde redskaber, da er det tilvisse denne. De, der som foresatte til enhver tid på dagen kunne lukke sig selv ind hos hvilkensomhelst af cellefangerne, må forstå at tale med disse, — tør moraliseren forslår her ligesålidt som overfladisk opmuntring eller højtravende fraser; de må finde sig i at lytte til trættende, forvirrede, pinlige meddelelser, som ofte gemme nøglen til den vedkommendes hele tilstand, må medbringe et skarpt øje for hvert påfaldende træk, et sundt øre for, hvad der er sandhed og løgn, væsenligt og uvæsenligt; må være beredte til at optage åndige kampe, hvori deres egen sindsrenhed og karakterstykke og ikke mindre deres menneskekundskab og åndssmidighed stilles på en afgørende prøve; de må ikke lade sig bestikke af det, der ved det første blik tiltaler; den snedige gavtyv besidder ofte en stor virtuositet i at gøre sig behagelig, medens den enfoldige, den grimme, den dybt bedrøvede, den i tvivl og uro opløste er indesluttet, skummel og lidet vindende. Situationen er ikke endda så let at beherske. Hvor dybt fornedret det medmenneske er, med hvilket man i cellen står ansigt til ansigt, hvor ydmyg en stakkel han end synes at være, han har dog ofte et skarpt instinkt for, om manden, der træder ind til ham, medbringer noget mere end en påtagen sikker-

hed og følelsen af sin embedsmyndighed. De, der give sig af med at prøve og veje hans værd, må have mod til selv at stige op på den modsatte side af den vægt, hvormed de veje, og de se da vel efter, hvorhen balancen peger. Man forestille sig nu en sådan samling af flere hundrede ved alder, opdragelse, evner, gode og slette anlæg indbyrdes forskellige individer, de fleste pinte af sørgelige erindringer og opfyldte af angst for fremtiden, alle spørgende: hvad skal der blive af os, når vi slippes ud af denne port, alle trængende til meddelelse, råd, opmuntring og vejledning — man forestille sig en sådan samling prisgiven nogle få mænds iagttagelsesevne, prisgiven i den grad, at en ensidig opfattelse, en overfladisk afgørelse af, hvad man mener om den og den, kan gøre udslaget for en hel fremtid — et menneskeliv, og man vil forhåbentligt indrømme, at disse mænd have et ikke ringe ansvar, og at de, for at kunne udføre deres gerning nogenlunde tilfredsstillende, må omfatte den med en høj grad af varme og interesse.

Ja, vil man vel sige, alt dette lyder meget smukt; men er det dog ikke at gøre for mange ophævelser af sådanne tyve og bedragere, sådanne individer, der have styrtet sig selv i fordærvelsen, og hvoraf desuden de fleste ved gentagne tilbagefald synes at have forspildt al tiltro? Sålænge I have dem i klemmen, love de måske bod og bedring, men, når de atter udsættes for livets fristelser, ville da ikke deres løfter snart være glemte? Hertil svare vi: Det er ikke blot os, men staten, der opfatter sagen med en langt større tillid. Totrediedelen af en million har den jo ofret alene paa dette cellefængsel, og denne indsats er dog sandelig for betydelig til, at man letfærdig tør reducere forbedringsværket til et løst experiment. Lad end være, at der blandt det store antal af domfældte personer, som årlig indkomme i dette fængsel, findes mange svage og karakterløse og ikke få, der ere så dybt sunkne, at de næppe stå til at redde, men er det derfor forstandigt at skære dem alle over én kam? Hvad berettiger til at tro, at så-

danne, som have begået en uoverlagt lidenskabsforbrydelse, eller som bitter nød, letsindighed, forførelse, slet opdragelse have bragt på afveje, ikke kunne komme til erkendelse af deres fejl og atter rejse sig af faldet? At forholde sig afgjort tvivlende i denne henseende er det samme som at tilstå, at man kun er i besiddelse af den mindst agtværdige betingelse for menneskekundskab: den negative α : skepticisimen. Der er en anden højere betingelse: Troen på det oprindelige gode, som er nedlagt i ethvert menneskebryst, troen på, at der er noget til, som hedder villie og samvittighed! Når vi se folk uvilkårlig vende sig bort fra den straffede person, da ligger der på en gang heri noget rigtigt og urigtigt — *det er ubetinget rigtigt at have afsky for forbrydelsen og for den, som freder om forbryderiske tilbøjeligheder, men det er urigtigt ubetinget at bryde staven over den, som har begået en forbrydelse.* Her er folks moralske sans ikke tilstrækkelig udviklet, thi hvor ofte se vi ikke den, som har gjort sig skyldig i gemene handlinger, men handlinger, som ligge udenfor loven, gå frit og ofte vel anset omkring? Hvor ofte bliver ikke den fejge, ondskabsfulde bagvasker, den frække forfører rakt hånden, og det uagtet deres slette handlinger ere af den slags, som ikke kunne tilskrives ubesindighed, men som vedrøre karakteren. Man misforstå os ikke, som om vi her gøre os til talsmænd for en tåbelig medlidenhed, der skulde gå ud på at unddrage forbryderen sin velfortjente straf. Lad enhver tage følgerne af sine handlinger, thi det er jo dog forgæves at ville unddrage sig konsekvensens urokkelige lov, lad enhver lide straffen for sin forbrydelse, thi sørgeligt vilde det i sandhed være, om retfærdigheden ikke skulde ske fyldest, og lykkelig kunne vi vel kalde den, der allerede her kan udsone sin brøde; — men lader os alle virke til, at, idet loven har ramt den brødefulde og lagt straffens tunge vægt på hans skuldre, der da ikke tildeles ham andre onder end dem, som retfærdigheden fordrer. *Ikke bør han lide mindre, men heller*

ikke mere end den straf, som loven har erklæret for den, hvormed hans brøde skal være udsonet. Idet staten virker hen hertil, søger den tillige både af *klogskabs-* og *menneskelighedshensyn* at gøre straffen til et oprejsningsmiddel for den faldne; den stræber at rense den forbryderiske luft, hvori han som oftest har levet, stræber at vække hans skamfølelse og om muligt at give ham frelst tilbage til samfundet. Ved dag og nat at holde ham afsondret for sig uden anden omgang end en sådan, der kan bidrage til at styrke ham i det gode, uden anden adspredelse og opmuntring end den, han kan finde i sit arbejde og sine bøger, vil hans bedre jeg lettere komme frem, bedre følelser og tanker vægne; fri for fristelser vil han lettere kunne tvinge de forbryderiske tilbøjeligheder, som ikke finde næring udenfra, tilbage, og der er ikke alene en mulighed, men sandsynlighed for, at han vil træde ud af anstalten som et forbedret menneske.

Men når staten, idet den har straffet forbryderen, tillige har virket til hans forbedring, må dens virksomhed ophøre, thi den kan ikke påtage sig at sørge for ham i hele hans øvrige levetid. Dette må være overladt til ham selv. Men hvorledes vil det være ham muligt at vedligeholde sine gode forsætter — han, den „straffede person“, den „brændemærkede forbryder“, han, som bliver sluppen ud i den vide verden, ene, uden penge, uden venner, halvnøgen, ofte forstødt af sin slægt, jaget fra sted til sted; thi hvormange findes der vel, som, når de høre, at han har været i en strafanstalt, ville tage ham i arbejde! Finder han måske en herre — mulig endog ved et lykkeligt træf en, der er højhjærtet nok til ej at kvittere sin velgerning ved at pålægge ham en taknemmelighedens slavelænke, da skys han dog som en pestbefængt af medtjenere, hvis moralitet måske slet ikke er bedre end hans har været; er han håndværkssvend, da ville de andre svende ikke arbejde med ham på samme værksted — hans dom med angivelsen af

hans fulde navn har jo været offentliggjort i bladene. Hyordan skal han kunne skjule, hvad alle have havt lejlighed til at erfare? Man har jo sørget for at påtrykke ham skændselsmærket lige så uudsletteligt, som om det var indbrændt på hans pande. Øvrigheden kan naturligvis ikke tilstede, at han driver nødlidende omkring, den har ikke lejlighed til at undersøge, om han medbringer anger og en redelig villie, den spørger kun, om han har noget at leve af — hvis ikke, da tages han i forvaring, anbringes i et af disse fattigforsørgelses- eller tvangsarbejdshuse, hvoraf *de fleste* — deres forstanderes dygtighed og respektabilitet ufortalt — endnu henstå i en så forældet tilstand, at de danne en uhyggelig, for ikke at sige uforsvarlig modsætning til vore ny fængsler. Enhver, der her i landet har med forbrydere at gøre, ved, hvilken gru de have for at komme i berørelse med disse armodens sidste tilflugtssteder. „Hellere ind i tugthuset end udlægges på ladegården“, lyder det almindelige omkvæd, kun med variationer af betegnelserne på de forskellige fattiggårde, eftersom forbryderen hører hjemme i København eller i provinsbyerne. Så meget er afgjort, at en ikke ringe procent af dem, der falde tilbage til strafanstalterne, have med fuld bevidsthed valgt den ovenantydede, fortvivlede udvej, som den, der efter deres mening var den bedste af de to, der, efter en for-gjæves og ofte alvorlig kamp for at genvinde et ærligt fodfæste, endnu vare levnede dem. Det er en selvfølge, at man på det kraftigste bør protestere mod et sådant valg af skændsel, istedenfor en armod, der, om den endog tvinges til at søge et fristed i det modbydeligste asyl, dog lader sig forene med den gode bevidsthed, at lidelsen i det mindste på dette punkt er uforskyldt, at den bærme, der her bydes, ej er selvbygget. Ja, vistnok bør man prædike resignation for dem, som udgå af fængslerne, resignation til det yderste, om det så skal være resignation til at lægge sig hen i en afsides krog og dø af sult — men man stille

dog heller ikke dydsidealet altfor svimlende højt for disse ulykkelige, man huske, at det martyrium, som mangel, forladthed og elendighed medfører, er det mest sjælsnedbrydende og trøstesløseste af alle. Selv de bedste beslutninger, de oprigtigste forsætter kunne dog tilsidst bukke under for trykket af ydre forhindringer og fordomme.

Organisationen

af

de danske Fængselsselskaber.

På det af fængselsselskabernes bestyrelser d. 28. og 29. maj d. å. afholdte møde vedtoges følgende beslutninger:

1) Fængselsselskabernes virksomhed bør over hele landet udstrække sig også til de personer, der ere straffede med fængselsstraffe eller de for personer under 18 år bestemte straffe.

2) Til at overtage denne forøgede virksomhed bør der, hvor dette findes nødvendigt, søges oprettet flere fængselsselskaber for større dele af landet udenfor København. Med fængselsselskaberne træde i forbindelse udvalg ved hvert enkelt fængsel i kredsen. Disse udvalgs opgave er det, i forening med undersøgelsesdommerne at tage de enkelte straffede personers forhold under overvejelse og, såfremt understøttelse formenes at burde ydes, gøre indstilling derom til vedkommende fængselsselskabs bestyrelse med forslag om understøttelsens art og omfang.

Fængselsselskaberne ved strafanstalterne vedblive deres hidtidige virksomhed og træde i forbindelse med de nyoprettede fængselsselskaber på samme måde som hidtil med det viborgske og det fynske.